

Patriarhul Daniel, Pastorală de Paști 2025: Lumina și bucuria Învierii lui Hristos dau sens istoriei universale

„Lumina și bucuria Învierii lui Hristos dau sens istoriei universale a omenirii și creației întregi, pentru că o îndreaptă spre viață veșnică și spre un cer nou și un pământ nou”, scrie Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în Pastorală de Paști din acest an.

„Dacă nu ar fi învierea morților, viața omului, ca ființă rațională, liberă și iubitoare, s-ar reduce la un orizont biologic limitat, care se termină la mormânt”, mai afirmă Patriarhul României.

„Fără înviere, ca biruință asupra păcatului și a morții, toate idealurile omenirii de adevăr, dreptate, bunătate și iubire milostivă rămân fără suport etern și fără sens existențial.”

Preafericirea Sa explică modul în care Mântuitorul Iisus Hristos Cel răstignit, înviat din morți și înălțat întru slavă Se oferă lumii în Biserică și amintește că „timpul nostru pe pământ este un timp de pregătire pentru înviere”.

„Moartea nu este ultima etapă a vieții noastre, deoarece Hristos a transformat moartea în paște, în trecere spre viața veșnică”, mai subliniază Părintele Patriarh Daniel.

Text integral:

Învierea lui Hristos și învierea morților – înțelesuri dogmatice și pastorale
Pastorala de Sfintele Paști 2025

Hristos a înviat!

„Adevărat, adevărat zic vouă, că vine ceasul, și acum este, când morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu, și cei ce vor auzi vor învia” (Ioan 5, 25)

Preacuvioși și Preacucernici Părinți,

Iubiți frați și surori în Domnul,

Învierea lui Hristos este temelia și începutul învierii tuturor oamenilor. Această taină este inima sau centrul Evangheliei propovăduite de Sfinții Apostoli și esența credinței ortodoxe mărturisite de Biserică. De aceea, sărbătoarea Sfintelor Paști este numită în Ortodoxie „Sărbătoarea sărbătorilor”.

Domnul Iisus Hristos, Cel înviat din morți, este numit în Sfânta Scriptură „începătură (a învierii) celor adormiți” (1 Corinteni 15, 20) și „Întâiul născut din morți” (Coloseni 1, 18), iar sărbătoarea Învierii Domnului Iisus Hristos este arună duhovnicească și icoană profetică a învierii de obște a tuturor oamenilor din toate timpurile și din toate popoarele.

Domnul Iisus Hristos „S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte, și încă moarte pe cruce” (Filipeni 2, 8). El a asumat viața noastră amestecată cu moartea pentru a ne face părtași vieții Sale veșnice. Înainte de a-l învia din morți pe prietenul Său Lazăr, Iisus „a lăcrimat” (cf. Ioan 11, 35), trăind durerea neamului omenesc înrobitor de păcat și de moarte. „Domnul lăcrimează, văzând pe omul făcut după chipul Său intrat în stricăciune, ca să ne scape de lacrimile noastre”, ne spune Sfântul Chiril al Alexandriei[1]. Sfântul preot mărturisitor Dumitru Stăniloae descria starea în care ajunsese umanitatea stăpânită de moarte astfel: „Moartea este cea mai cumplită tragedie pentru oameni. Merită cu adevărat să plângem din pricina ei. Și chiar Dumnezeu trăiește mila pentru oameni din pricina ei. Căci nu este o dispariție pur și simplu, ci un chin veșnic. De aceea, El însuși și-o însușește pentru a o birui sau intră în ea ca noi să nu rămânem în ea. Ea chinuiește pe om și înainte de-a se produce. Hristos o asumă, o primește, dar nu rămâne în ea, ci o face trecere la viața veșnic fericită pentru Sine și pentru cei ce se unesc prin iubire

cu El și cu ceilalți. Moartea e biruită de iubire, de bucuria iubirii de Dumnezeu Cel iubitor de oameni”[2].

Învierea este darul exclusiv al lui Dumnezeu pentru toți oamenii. Însă, acest dar este oferit mai întâi în Iisus Hristos, în Fiul Său Cel veșnic, deoarece „din dor nesfârșit după oameni, Cel ce există prin fire S-a făcut cu adevărat însuși cel iubit”, adică om[3].

Ceea ce s-a realizat în Domnul Iisus Hristos prin Învierea Sa din morți se va realiza cu umanitatea întreagă, cu toate popoarele, cu toate generațiile, de la Adam până la sfârșitul lumii. Sfântul Apostol Pavel, în Epistola întâi către Corinteni, spune că „Paștile nostru Hristos S-a jertfit pentru noi” (1 Corinteni 5, 7) și „precum în Adam toți (oamenii) mor, așa și în Hristos toți vor învia” (1 Corinteni 15, 22). Toți oamenii vor învia în Hristos, și cei care au crezut, și cei care n-au crezut în El, pentru că învierea de obște este darul lui Dumnezeu pentru întreaga umanitate. Însă, „cei ce au făcut cele bune” vor învia „spre învierea vieții, iar cei ce au făcut cele rele, spre învierea osândirii” (Ioan 5, 29).

Ca să-i încredințeze pe ucenicii Săi de adevărul Învierii Sale din morți, Domnul Iisus Hristos S-a arătat de mai multe ori și în mai multe locuri, timp de patruzeci de zile, de la Paști până la Înălțare. Mai întâi, Domnul Hristos S-a arătat femeilor mironosițe, apoi ucenicilor Săi și altor oameni, așa cum ne mărturisesc Sfințele Evanghelii (cf. Matei cap. 28; Marcu cap. 16; Luca cap. 24; Ioan cap. 20-21), Cartea Faptele Apostolilor (cf. 1, 3) și unele scrieri ale Sfântului Apostol Pavel (cf. 1 Corinteni 15, 6).

Hristos Cel înviat este prezent în Biserică prin Du-hul Sfânt, luminând Biserica să înțeleagă Scripturile, să săvârșească Sfintele Taine și să păzească toate cele poruncite de El, în-drep-tând neconținut viața creștinilor spre învierea de obște și spre Împărăția cerească a slavei Preasfintei Treimi (cf. Ioan 16, 13).

În mod deosebit, Hristos Domnul Cel înviat din morți este prezent și Se dăruiește credincioșilor în Taina Sfintei Euha-ristii. Prin participarea la Sfânta Euharistie, înțelegem și simțim duhovnicește că Învierea lui Hristos este temelia și începutul învierii noastre, potrivit făgăduinței Sale: „Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi” (Ioan 6, 54), sau „Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el” (Ioan 6, 56). Iată de ce Învierea Domnului nu este serbată doar o dată în an, ci la fiecare început de săptămână, Duminică. Această zi se numește Duminică pentru că ea este „Ziua Domnului” (Dies Dominica), adică ziua întâi a săptămânii în care a înviat Domnul, „ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim

întru ea” (Psalmul 117, 24).

De aceea, Sfântul Apostol Pavel îi îndeamnă pe creștini la viețuire în lumina Învierii lui Hristos și la pregătire pentru învierea de obște: „Au nu știți că toți câți în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat? [...] Așa și voi, socotiți-vă că sunteți morți păcatului, dar vii pentru Dumnezeu, în Hristos Iisus, Domnul nostru” (Romani 6, 3 și 11).

Iubiți credincioși și credincioase,

Domnul Iisus Hristos, Cel răstignit, înviat din morți și înălțat întru slavă, Se oferă lumii în Biserică, printr-o dublă mișcare de iubire: pe de o parte, inima omenească a lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu, este receptacolul tuturor suferințelor și al întregii vieți omenești din lume, iar pe de altă parte, viața divino-umană a lui Hristos Cel răstignit, înviat și înălțat întru slavă se comunică lumii prin Sfintele Taine și sfintele slujbe ale Bisericii, ca pregustare a păcii și bucuriei din Împărăția cerurilor (cf. Matei 28, 20).

Dacă nu ar fi învierea morților, viața omului, ca ființă rațională, liberă și iubitoare, s-ar reduce la un orizont biologic limitat, care se termină la mormânt. Fără înviere, ca biruință asupra păcatului și a morții, toate idealurile omenirii de adevăr, dreptate, bunătate și iubire milostivă rămân fără suport etern și fără sens existențial.

Din această perspectivă, credința în Domnul Iisus Hristos oferă mai multe înțelesuri ale Învierii pentru viața creștină.

1) Primul înțeles al Învierii pentru oameni este cel spiritual sau duhovnicesc. Domnul Iisus Hristos, prin Evanghelia Sa, cheamă pe oameni mai întâi la învierea sufletului din moartea cauzată de păcate: „Cel ce ascultă cuvântul Meu și crede în Cel ce M-a trimis are viață veșnică și la judecată nu va veni, ci s-a mutat de la moarte la viață” (Ioan 5, 24). Așadar, învierea oamenilor nu este rezervată doar unei epoci viitoare, la sfârșitul lumii acesteia, ci ea se produce acum în sufletele celor care aud și primesc Cuvântul lui Dumnezeu: „Adevărat, adevărat zic vouă, că vine ceasul, și acum este, când morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu, și cei ce vor auzi vor învia” (Ioan 5, 25).

2) Al doilea înțeles al Învierii pentru oameni este unul biologic sau fizic. Din iubire milostivă față de cei îndurerați de moartea celor dragi, Domnul Iisus Hristos a înviat pe fiul văduvei din Nain (cf. Luca 7, 11-16), pe fiica lui Iair (cf. Matei 9, 18-26; Marcu 5, 21-43; Luca 8, 40-56) și pe prietenul Său, Lazăr, fratele surorilor Marta și Maria din Betania (cf. Ioan 11, 1-46). Aceste trei persoane tinere au revenit la viața pământească obișnuită, biologică, iar la bătrânețe au murit ca toți oamenii. Însă, cu

prilejul învierii lui Lazăr, Domnul Iisus Hristos descoperă surorii acestuia, Marta, adevărul că sufletul omului care crede în Hristos rămâne veșnic viu, chiar dacă trupul acestuia moare. În acest sens, Domnul Iisus spune: „Eu sunt învierea și viața; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi. Și oricine trăiește și crede în Mine nu va muri în veac” (Ioan 11, 25-26).

3) Înțelesul eshatologic sau ultim al Învierii. Învierea Domnului Hristos nu este revenirea la viața pământească, biologică sau naturală, ci intrarea într-un nou mod de existență, necunoscut oamenilor până la Învierea lui Hristos, și anume este trecerea Lui cu sufletul și cu trupul la viața cerească veșnică, în Împărăția cerurilor, în care nu mai este lacrimă și nici moarte (cf. Apocalipsa 21, 4). Hristos Cel înviat din morți omoară moartea, adică îi pune un capăt, „cu moartea pe moarte călcând” – cum spune Troparul Învierii Domnului. De aceea, Sfântul Apostol Pavel spune despre Hristos Cel înviat că moartea nu mai are putere asupra Lui (cf. Romani 6, 9). Așa va fi și învierea de obște. Prin urmare, lumina și bucuria Învierii lui Hristos dau sens istoriei universale a omenirii și creației întregi, pentru că o îndreaptă spre viață veșnică și spre un cer nou și un pământ nou (cf. Apocalipsa 21, 1). Oamenii care vor fi încă în viață când Domnul Iisus Hristos va veni cu slavă și putere multă (Cf. Matei 16, 27 și 25, 31), să judece viii și morții, la a doua Sa venire, aceia se vor schimba într-o clipită (cf. 1 Corinteni 15, 51-52). Adică, aceia vor cunoaște o mutare de la condiția de viață umană, biologică, stricăcioasă, la o stare a trupului nestricăcioasă, înduhovnicită, transfigurată.

4) Învierea de obște va fi urmată de Judecata de Apoi sau Universală, de evaluarea spirituală a vieții și libertății tuturor oamenilor din toate timpurile și din toate locurile, potrivit criteriului iubirii milostive față de cei aflați în nevoi (cf. Matei 25, 31-46). Oamenii care în timpul vieții lor pământești au răspuns iubirii smerite și milostive a lui Dumnezeu vor fi veșnic fericiți în comuniune cu Dumnezeu Cel milostiv. Cei care în mod liber au refuzat chemarea iubirii milostive sau darnice a lui Dumnezeu, aceia vor simți vidul sufletesc al refuzului iubirii lui Dumnezeu, așa cum ne arată Evanghelia după Sfântul Evanghelist Matei, în capitolul 25.

Din acest capitol învățăm că Hristos Domnul respectă atât de mult libertatea omului, încât, din smerenie totală, prezența Sa se ascunde tainic în oamenii cei mai săraci și suferinzi, marginalizați, neglijăți și disprețuiți, care trăiesc în lume la limita dintre viață și moarte. Însă, în Ziua Judecății de Apoi, Domnul Iisus Hristos va arăta slava și libertatea Sa de Creator al universului și al omului, de a stabili comuniunea eternă cerească de iubire și fericire cu toți oamenii smeriți și milostivi.

Așadar, învierea de obște este ținta finală spre care se îndreaptă Biserica și umanitatea întreagă. Aceasta explică de ce Crezul ortodox are la final, ca ultim

articol, această mărturisire: „Aștept învierea morților și viața veacului ce va să fie”. Faptul că noi mărturisim în Crezul sau Simbolul de credință ortodox că așteptăm „învierea morților și viața veacului ce va să fie” arată că toate etapele vieții sunt îndreptate spre înviere, că timpul nostru pe pământ este un timp de pregătire pentru înviere, că moartea nu este ultima etapă a vieții noastre, deoarece Hristos a transformat moartea în paște, în trecere spre viața veșnică. De aceea, creștinul trebuie să fie plin de speranță și de bucurie. El crede cu tărie că moartea fizică este doar o trecere sau o mutare la viața cerească, că viitorul definitiv sau ultim al omului este Împărăția lui Dumnezeu, adică intrarea dreptilor smeriți și milostivi în bucuria, pacea și lumina Preasfintei Treimi (cf. Romani 14, 17).

Dreptmăritori creștini,

Paștile sunt o revărsare de bucurie ce perpetuează bucuria ucenicilor care au văzut pe Domnul Iisus Hristos înviat din morți. Prin urmare, bucuria că moartea a fost biruită și viața veșnică dăruită oamenilor în arvună este bucuria cea mai mare a credinței, care copleșește toate bucuriile trecătoare din viața omului pe pământ.

În aceste zile de sărbătoare, de lumină și de bucurie pentru viața noastră creștină, vă îndemnăm pe toți, cu părintească și frățească dragoste în Hristos, să arătați lumina dreptei credințe și a faptelor bune pretutindeni unde vă aflați, împărtășind și altora bucuria Învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

Să ne rugăm să fie pace în țara noastră și în întreaga lume. Să arătăm semne de iubire frățească și tuturor românilor aflați printre străini.

În contextul Anului omagial al Centenarului Patriarhiei Române, mulțumim în mod deosebit tuturor celor care au sprijinit până acum și celor care vor sprijini, prin cuvânt și faptă, construirea Catedralei Naționale – Catedrala Mântuirii Neamului, pentru ca aceasta să poată fi sfințită în 26 octombrie 2025.

Cu prilejul Sfințelor Sărbători de Paști, vă adresăm tuturor calde doriri de sănătate și fericire, pace și bucurie, dimpreună cu salutarea pascală: Hristos a înviat! Adevărat a înviat!

Al vostru către Hristos-Domnul rugător,

† DANIEL

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Note

[1] Sf. Chiril al Alexandriei, Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan VII-VIII, în

Scrieri. Partea a patra, trad., introd. și note Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, coll. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 41, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000, p. 752.

[2] Sf. Chiril al Alexandriei, Scrieri. Partea a patra, p. 752, n. 1414.

[3] Sf. Maxim Mărturisitorul, Ambigua, trad., introd. și note Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006, p. 78.

Sursa foto: Wikipedia

basilica.ro